

A pair of dark green, well-worn rubber boots stands in a field of green plants and white flowers. The boots are positioned vertically, with the right boot in the foreground and the left boot slightly behind it. The boots show signs of use, with some scuffing and dirt on the soles. The background is a dense field of green foliage and small white flowers, creating a natural, outdoor setting. The lighting is bright, highlighting the texture of the boots and the surrounding vegetation.

VIISI VUOSIKYMMENTÄ METSÄN JA METSÄMIESTEN ASIALLA

"Tehopakkaus" keksittiin kannustamaan valtakunnallisten hakkuutavoitteiden saavuttamista. Tuolloin - syksyllä 1945 - kahvi, tupakka ja sokeri olivat tiukasti kortilla. Tehopakkauksen hinta oli 400 markkaa. Sen voi ostaa metsätyömies, joka oli kahden viikon aikana hakannut vähintään 4 pinokuutiometriä halkoja eli vähintään 48 pm³ kahdessa viikossa. Tehopakkaus sisälsi Työmies-tupakkaa, palasokeria ja paahdettua kahvia. Seuraavana talvena pakkauksen sai ilmaiseksi.

”NÄILLÄ ANNOKSILLA EI JÄTKÄN KIRVES KAUAN HEILU”

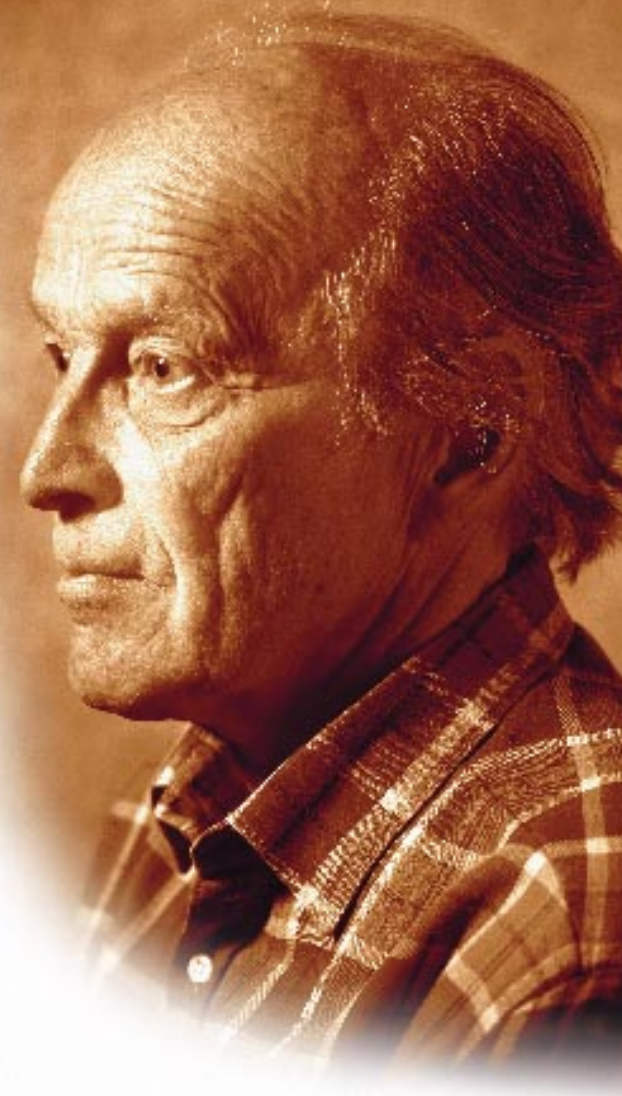
Metsämiesten Säätiön historia juontuu sota-ajan ja sitä seuraavien vuosien pulaan. Ankarat säännöstelyt olivat voimassa. Raskaan työn tekijän korttiannokset tarjosivat 2150 kaloria, mutta metsätyöläisen päivittäinen energiantarve oli vähintään 4500 kaloria.

“On aivan mahdotonta nykyisin enää kuvitella, miten tuolloin yleensä tultiin toimeen”, sanoo silloinen metsätyömies, sittemmin tunnettu ammattiyhdistysjohtaja Niilo Hämäläinen. “Eikä koko Suomelle asetetuista vaatimuksista ja velvoitteista oltaisi selviytyttykään ilman Metsätyömaiden Muonitustoimistoa ja Topi Koskeloa.”

Liikkeellelähtö oli ripeää. Kansanhuoltoministeri V.A. Kotilainen asetti syyskuussa 1940 toimikunnan valmistelemaan suunnitelmaa metsätyömaiden elintarpeiden hankkimiseksi ja jakelemiseksi. Muutaman viikon kulluttua - 1.11.1940 - Metsätyömaiden Muonitustoimisto perustettiin, ja jo samana päivänä lähti toimistosta ensimmäinen kiertokirje metsätyönantajille!

Muonitustoimiston aseman epämääräisyys Puunjalostusteollisuuden keskusliiton ja kansanhuoltoministeriön välimaastossa ei aiheuttanut haittaa, vaan päinvastoin salli tehokkaan ja joustavan toiminnan. Alussa tyydyttiin huolehtimaan ostolupien hankkimisesta työnantajille, mutta ajan mittaan ryhdyttiin omiin mittaviin hankintoihin ja tavaratoimituksiin: lihaa, suolakalaa, juureksia, rehuja ym. Asiakaspiiri kasvoi alun 55 metsätyönantajasta yli 1600 laskutusasiakkaseen.

Tavaratoimitusten jälleenlaskutuksessa kertyneistä toimitusmaksuista kertyi vähitellen ylijäämiä, jotka loivat Metsämiesten Säätiön taloudellisen pohjan.

”Minulle Tehopakkaus oli tavattoman tärkeä. Minä kun olin vuonna 1946 menossa avioon, niin sitä kautta häissä tarjottiin kahvia”, kertoo puheenjohtaja Niilo Hämäläinen, monivuotinen aktiivinen toimija myös Metsämiesten Säätiössä.

”HERRAT LÄHTIVÄT, MINÄ JÄIN TEKEMÄÄN HAASTATTELUJA”

Lisäannokset ja Tehopakkaukset eivät olleet ainoita keinoja metsätyömiesten ankarien olosuhteiden helpottamiseen ja työtehon lisäämiseen. Kansanhuoltoministeriö asetti syyskuussa 1945 toimikunnan selvittämään, miten edistää metsätyömiesten vapaa-ajan viihtyisyyttä. Yksi nelihenkisen toimikunnan jäsenistä oli Yleisradion toimittaja Pekka Tiilikainen, sodanaikaisen Aunuksen radion kautta tuhansille miehille läheiseksi tullut radioääni. Myös tämä toimikunta oli käännteissään ripeä. Jo marraskuussa toimikunta jätti ehdotuksensa, jonka pohjalta ”Metsäradio” sai alkunsa. Pekka Tiilikainen itse muisteli ohjelman syntyvaiheita näin:

”Sota oli päättynyt ja puusta oli julmettu pula. Kansanhuoltoministeriö patisteli Yleisradiota tekemään propagandaa metsätöiden puolesta, ja siitä se sitten oikeastaan alkoi. Me kävimme silloisen pääjohtaja J.V. Vakion ja Jussi Koskiluoman kanssa oikein metsäkämpällä Konginkankaalla. Koskiluoma oli varustautunut kalosseilla, joita jätkät sitten pällistelivät. Herrat läksivät pian pois, mutta minä jäin tekemään sieltä haastatteluja.”

Metsäradio sai heti tavattoman suuren suosion. Ohjelmat koostuivat viihteesestä sekä metsätöihin ja metsätyömiesten oloihin liittyvästä valistuksesta. Metsäradio lopetettiin 1950-luvun puolivälissä, mutta se herätettiin uudestaan henkiin 1965. Ohjelma jatkuu yhä yhtenä radion kuunnelluimmista ohjelmista.

Metsämiesten Säätiö oli alkuvuosina mukana tukemassa Suomen Metsäyhdistyksen kautta Metsäradion toimintaa.

Lapin Maakuntamuseo

Kämppäemännät tulivat metsäkämpille 1920-luvulla. Aluksi he palvelivat ainoastaan työmaiden työnjohtoa. Jo ennen sotia perustettiin kokeilumielessä metsätyöntekijöille tarkoitettuja ruokaloita. Emännille järjestettiin kokkikursseja. Miehet tietysti vastustivat aluksi terveellistä ruokaa: "Jo on maailmanloppu lähellä, kun tukkilaisia koetetaan vierottaa käristyksestä! Ruoka oli kuitenkin, kuten muonitustoimiston johtaja ja myöhemmin Metsämiesten Säätiön ensimmäinen asiamies Toivo Koskelo kirjoitti: "hyvää, kypsää, monipuolista, voimakasta, siististi tarjoiltua ja entiseen verrattuna halpaa."

Metsämiesten Säätiön tuki loi perustan Marjatta Koivulehdon valokuvateokselle, näyttelylle ja elokuvalle "Viimeinen uitto", joka viime hetkellä, vuosina 1985-87, dokumentoi uiton vaiheet Lapin selkosilla.

”UUSI SÄÄTIÖ PERUSTETTU”

Metsätyömaiden Muonitustoimiston toiminnan lopettamisesta tehtiin esitys kansanhuoltoministeriölle elokuussa 1948. Tarvehankinnat lopetettiin ja jäljellä olleet varastot realisoitiin. Toimitusmaksuista oli kertynyt 42 203 395 markan suuruinen omaisuus, joka vastaa lähes seitsemää miljoonaa nyky-markkaa (1998). Ylijäämän palauttaminen sadoille asiakkaille olisi tuottanut voittamattomia vaikeuksia, eikä rahoja myöskään haluttu palauttaa valtion kassaan. Näin päätettiin perustaa yleishyödyllinen, metsäalaa palveleva säätiö.

Metsämiesten Säätiö perustettiin Helsingin Upseerikerholla 18.11.1948. Jo viikkoa myöhemmin, 24.11.1948, oikeusministeriö antoi luvan säätiön perustamiseen ja vahvisti sen säännöt. Säätiön hallituksen muodosti lakkautettu muonitustoimikunta. Puheenjohtajana toimi kuolemaansa - vuoteen 1958 - saakka muonitustoimikunnan puheenjohtaja, metsäneuvos Eetu Anttilainen. Säätiön ensimmäiseksi asiamieheksi valittiin toimiston sielu ja moottori, metsäneuvos Toivo Koskelo.

Sanomalehdille laadittu tiedote valaisi hankkeen taustaa: ”Ehkä suurin osa kansaamme ei ole tietoinen niistä vaikeuksista ja elämänmukavuuksien puuttumisesta, joissa metsä- ja uittotyöläiset joutuvat työskentelemään karun luonnon keskuudessa. Heillä ei ole käytettävänä loisteliaita elokuvateattereita, ei ravintoloita eikä urheilusaleja. Näistä puutteista huolimatta metsä- ja uittotyöläiset suorittavat vuodesta vuoteen nurkumatta töistä ehkä raskainta. Eräissä asiasta kiinnostuneissa piireissä heräsi ajatus, että näiden miesten ravitsemus-, majoitus- ja sosiaalisten olojen parantamiseksi ja työtaidon kohottamiseksi olisi muun yhteiskunnan tehtävä voitavansa.”

Näin oli lausuttu Metsämiesten Säätiön toiminta-ajatus.

Metsäoppilaitosten parhaiden oppilaiden palkitseminen stipendeillä on esimerkki säätiön ajattelutavasta: tulevaisuutta rakennetaan samalla kun vanhalle metsämiesperinteelle osoitetaan sille kuuluva arvo.

APU SADOILLE VAIKEUKSIIN JOUTUNEILLE

Toiminnan alkuvuosina säätiön avustukset helpottivat lukuisten vaikeuksiin joutuneiden metsämiesten ja heidän perheittensä elämää, huojensivat vanhojen metsätyömiestien ylläpitokustannuksia sekä kartuttivat kämppäkirjastoja, etenkin Lapissa, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa.

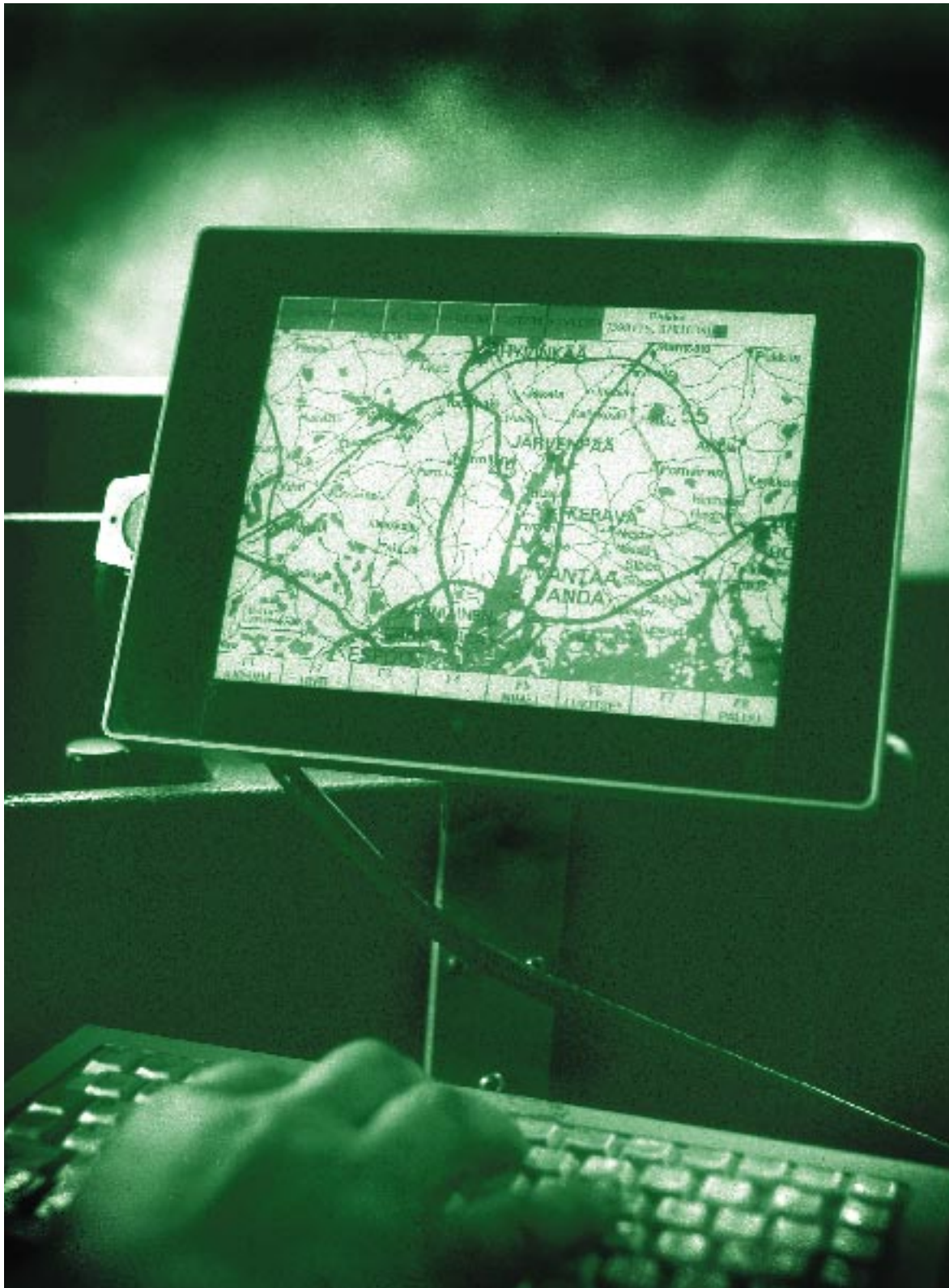
Sääntöjensä mukaan säätiö on kantanut alusta pitäen huolta myös metsämiesten ammattitaitoon liittyvästä koulutuksesta ja valituksesta. ”Metsätyömiehen hakkuuopas”, ”Petkele ja vuolurauta”, ”Kämppäemännän opas”, ”Moottorisahan kunnostus” ja ”Palstien hakkuuopas” ovat tyypillisiä esimerkkejä säätiön 1950-luvun hankkeista. Osa julkaisuista oli varsin laajalevikkisiä, esimerkiksi opaskirjasta ”Ruoki ja hoida hevosesi oikein” painettiin 40 000 kappaletta.

Metsäkulttuurin vaaliminen, tallentaminen ja tukeminen ovat olleet säätiön kolmas selkeä linja, joka on osoittautunut elinvoimaiseksi. Jätjän kulttuuripäivät ovat vuodesta toiseen näyttäneet vetovoimansa. Maamme metsämuseoita säätiö on tukenut aktiivisesti. Suomen metsämuseota ja metsätietokeskusta, Lustoaa, säätiö tuki ratkaisevalla tavalla lahjoittamalla perusnäyttelyn suunnitteluun ja pystyttämiseen tarvittavat varat, runsaat 3 miljoonaa markkaa.

Vuosikymmenien mittaan yleisen sosiaaliturvan kehittyminen on vähentänyt taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden metsätyömiesten määrää. Metsäkämppien käytöstä on luovuttu, ja metsätöiden koneellistuminen on poistanut hevoset puutavaran ajosta sekä suuren osan metsätyömiehistä hakkuutyöstä. Myös metsäalan ammattikoulutuksen siirtyminen valtion tehtäväksi on muuttanut säätiön toimintakenttää.

Muutosten maailmassa säätiön toiminta-ajatuksen oli muututtava.

*Nykyinen toiminta metsäväen ammattitaidon kehittämiseksi liittyy usein korkeaan teknologiaan. Säätiö rahoittaa vuosittu-
tuhannen vaihteen molemmin puolin laajaa koulutusohjelmaa, joka tähtää satelliittien kautta tapahtuvan tiedonvälityksen
monipuoliseen käyttöönottoon eri metsäalan tehtävissä. Hankkeeseen liittyy kymmenkunta väitöskirjatyötä.*

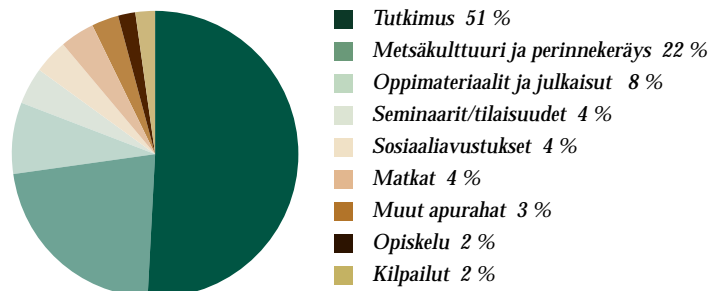
”MIELUITEN HALUAMME ENNAKOIDA TULEVAA”

Metsämiesten Säätiö on toimintansa 50-vuotisella taipaleella reagoinut nopeasti ympäröivän yhteiskunnan kehitykseen. ”Olemme aina halunneet olla eturivissä, mieluiten hieman ennakoida tulevaa”, sanoo säätiön nykyinen asiamies Risto Hyvärinen.

Säätiön avustusten jaossa tapahtui painopisteen muutos 1980-luvun alussa. Kun siihen mennessä tutkimus oli saanut enimmillään 20 prosenttia avustusvaroista, sen osuudeksi tuli nyt yli 50 prosenttia. Säätiön tutkimuspoliittinen ohjelma valmistui 1981. Näkökulma avartui koskemaan Suomen metsien tulevaisuutta. Vuosikymmenen suurprojekteja olivat Aarne Reunalan Metsien ympäristömerkitystä ja metsätalouden suhteita pohtiva tutkimus, Lauri Heikinheimon selvitys nuoren työvoiman rekrytoinnista metsäammatteihin sekä Osmo A. Wiion johdolla tehty mittaus ”Metsän vuoden” vaikutuksista kansalaismielipiteisiin – kaikki mitä ajankohtaisimpia aiheita. Reunalan monitieteellistä tutkimusta säätiö rahoitti kolmena peräkkäisenä vuonna ja siitä julkaistiin ”kansanpainos”.

Vuosituhaten vaihteen lähestyessä Metsämiesten Säätiö on yhä määrätietoisemmin lähestynyt tiedeyhteisöjä ja yliopistomaailmaa. Professori Erkki Tomppo on johtanut säätiön tutkimusapurahan turvin laajaa, metsien monimuotoisuutta koskevaa selvitystä. Professori Aarne Reunalan ja dosentti Ilpo Tikkasen tutkimusryhmän aiheena on ollut metsäklusteri.

Apurahamaksatukset 6 v:n keskiarvona

”TEHKÄÄ ÄKKIÄ PÄÄTÖS JA MYYKÄÄ”

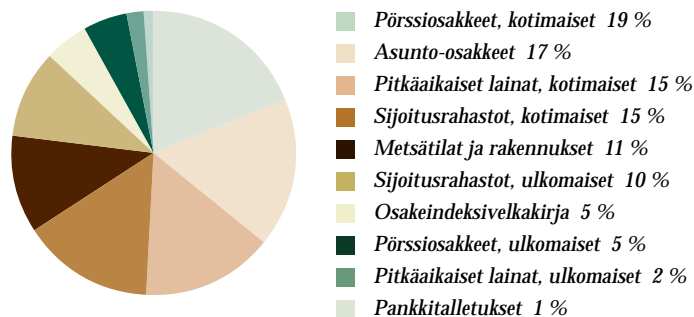
Metsämiesten Säätiön sääntöjen mukaisesti varat on sijoitettava tuottavasti ja turvallisesti. Ensimmäiset kohteet olivat varmoina pidetyt arvopaperit ja Helsingin Munkkiniemessä sijaitsevan asuintalon koko osakekanta. Ensimmäinen metsäkiinteistö hankittiin vuonna 1952 Kontiolahdelta. Omaisuus karttui ja sijoitukset olivat turvallisia. Niiden tuotto oli kuitenkin heikko, mikä rajoitti säätiön perustehtävää, avustusten myöntämistä. Kun vuonna 1967 säätiön uudeksi puheenjohtajaksi nimitettiin pääjohtaja Paavo W. Jokinen ja asiamieheksi metsäneuvos Pentti Kurki, sijoitusstrategia muuttui. Painopiste siirtyi kiinteistö- ja metsäsijoituksista arvopapereihin.

Varsinaista täysosumaa saatiin kuitenkin odottaa vuoteen 1990 saakka, jolloin säätiön sijoitusomaisuuden arvo kolminkertaistui yhden vuoden aikana. Säätiön puheenjohtajan tehtävästä edellisestä vuonna irrottautunut pääjohtaja Jokinen kertoo:

”Minä en ollut enää säätiön hallituksessa, mutta minulla itselläni oli vähän Yhtyneiden osakkeita. Perjantaina osakkeiden hinta nousi 200 markan pintaan ja minä tuumailin, että saas nähdä, mitä niille tapahtuu maanantaina. Kun maanantaina soitin meklareille, ne kertoivat, että hinta on nyt 260 markkaa ja nousua näyttää olevan. Kello oli vähän yli 12 ja minä yritin tavoittaa Esko Kolehmainen. Kotoa kerrottiin, että oli ollut säätiön työvaliokunnan kokous ja he olivat nyt lounaalla. Lopulta sain Eskon kiinni ja sanoin hänelle, että tehkää äkkiä päätös ja myykää Yhtyneiden paperit. Semmoista hintaa ette tule koskaan niistä saamaan. Esko antoi OKO:n meklarille toimeksiannon ja niistä säätiö sai jotain 330 markkaa osakkeelta.”

Taitavan sijoituspolitiikan ansiosta Metsämiesten Säätiöstä on kasvanut metsäalan merkittävä taloudellinen vaikuttaja, yhteiseen hyvään tähtäävä mesenaatti.

Sijoitusomaisuuden jakautuma
23.4.98 (Markkina-arvo)

METSÄMIESHAHMOJA

*Metsäneuvos
Eetu Anttilainen*

*Metsäneuvos
Uno Lehtisalo*

*Maatalousministeri,
maanviljelijä Matti Lepistö*

*Metsäneuvos
Toivo Koskelo*

*Metsäneuvos
Pentti Kurki*

*Pääjohtaja
Paavo W. Jokinen*

Metsämiesten Säätiön puheenjohtajat

Metsäneuvos Eetu Anttilainen 1948–58

Metsäneuvos Uno Lehtisalo 1958–61

Maanviljelijä Matti Lepistö 1961–67

(kunniapuheenjohtaja)

Pääjohtaja Paavo W. Jokinen 1967–89

(kunniajäsen)

Professori Jouko Hämäläinen 1989–93

Metsäneuvos Väinö Niku 1993–95

Johtaja Pentti Roiko-Jokela 1995–

Metsämiesten Säätiön asiamiehet

Metsäneuvos Toivo Koskelo 1948–69

Metsäneuvos Pentti Kurki 1969–87

Asiamies Esko Kolehmainen 1987–95

Asiamies Risto Hyvärinen 1995–

Karikatyyrit A. Liuksiala

METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ 1998

HALLITUS

Varsinaiset jäsenet:

Pentti Roiko-Jokela, puheenjohtaja
Maunu Ihalainen, varapuheenjohtaja
Erkki Alalammi
Simo-Pekka Helander
Eero Hertsi
Kalevi Hänninen
Veli-Pekka Järveläinen
Tapani Karbin
Seppo Männynsalo

TOIMIHENKILÖT

Asiamies Risto Hyvärinen
Toimistos sihteeri Armi Kanerva

HALLITUKSEN ASETTAMAT

VALIOKUNNAT

Työvaliokunta: Roiko-Jokela, Ihalainen,
Alalammi, Helander, Hyvärinen
Sijoitustoimikunta: Roiko-Jokela, Helander,
Hyvärinen
Metsätoimikunta: Roiko-Jokela, Hertsi,
Hyvärinen

TILINTARKASTUS, VAKINAISET JÄSENET

Simo Koskenlahti, KHT
Juhani Pöllänen
Olli Peltola

KUNNIAJÄSEN

Paavo W. Jokinen. Metsähallituksen entinen
pääjohtaja

Hallituksen jäsenet kuvassa vasemmalta Veli-Pekka Järveläinen, Eero Hertsi, Kalevi Hänninen, Risto Hyvärinen, puheenjohtaja Pentti Roiko-Jokela, Seppo Männynsalo, Maunu Ihalainen ja Tapani Karbin. Kuvasta puuttuu Simo-Pekka Helander.

1990-luku

Prof. Jouko Hämäläinen puheenjohtajaksi 1990
Metsäneuvos Väinö Niku puheenjohtajaksi 1993
Johtaja Pentti Roiko-Jokela puheenjohtajaksi 1995
Risto Hyvärinen asiamieheksi 1995

Säätiön sijoitusomaisuus kasvoi kolminkertaiseksi 1991

1980-luku

Tutkimus tärkeimmäksi avustuskohdeeksi,
hallituksen päätös 1980
Tutkimuspoliittinen ohjelma 1981
Esko Kolehmainen säätiön asiamieheksi 1987
Hallituksen jäsenyydelle 67 vuoden yläikäraja 1989

**Metsätiloille metsätaloussuunnitelmat 1980
Arvopaperien osuus taseesta n. 80 % 1980-luvun lopussa**

Apurahahakemusten määrän kasvu,
esim. 170 kpl v. 1992; 261 kpl v. 1998
Suomen metsämuseo ja metsätietokeskus Luston
perusnäyttelyn suunnittelun ja rakentamisen
rahoittaminen 1993

Satukirjan "Ikihongan salaisuus" lahjoit-
taminen Suomen päiväkodeille 1997
Metsäklusteri -teos (prof. Aarne Reunala,
MML Ilpo Tikkanen) 1998
Paikkatietojärjestelmän tohtori-
koulutuksen rahoittaminen
1998-2000

1970-luku

Säätiön sääntöjen uusiminen 1970
Säätiön mitali (Olof Eriksson) 1975
Kiinteistö Oy Metsäpalstan muuttaminen asunto-
osakeyhtiöksi 1973
7 metsätilan hankinta (yht. noin 400 ha)

**Tilaustutkimus prof. Olli Makkoselta:
"Metsätyöpalkat ja työehdot ennen työehtosopimuskautta" 1978**

"Ihminen ja metsä" tutkimusten johtoajatukseksi,
mm. Aarne Reunala: Metsien ympäristömerki-
tyksen ja metsätalouden suhteet" 1982
Marjatta Koivulehdon uittoprojektin
tukeminen 1988

1960-luku

Maanviljelijä (ent. ministeri) Matti Lepistö
puheenjohtajaksi 1961
Pääjohtaja Paaavo W. Jokinen puheenjohtajaksi 1967
Metsäneuvos Pentti Kurki asiamieheksi 1969

Avustukset Lapin metsämuseolle ja Pielisen
museumuseolle 1974
Ensimmäiset tunnustuspalkinnot
ammattiin valmistuneille 1976

Somerniemen metsätilan hankinta 1963

**Apuraha käytännöllisen työpuvun kehittämiseksi
1961-63**

1950-luku

Metsäneuvos Uuno Lehtisalo
puheenjohtajaksi 1958

Ensimmäiset Jätkän kulttuuripäivät 1967
Lieksan savottamuseon perustamis-
avustus 1968

Viiden metsätilan hankinta (yht. n. 600 ha) 1951-55
Asunto Oy Perustalon myynti 1955
Kiinteistö Oy Metsäpalstan (H:ki, Munkkivuori)
valmistuminen 1958

1940-luku

Säätiön perustamiskokous
18.11.1948
Oikeusministeriön lupa ja sääntöjen
hyväksyminen 24.11.1948
Metsäneuvos Eetu Anttilainen puheenjohtajaksi
1949
Metsäneuvos Toivo Koskelo asiamieheksi 1948

Sosiaaliavustukset alkoivat 1950
Moottorisahan pakokaasututkimus-
tuki 1955
Eri tieto- ja oppimateriaalien
rahoitus

Asunto Oy Perustalo 20:n (H:ki, Munkkiniemi)
osakekannan hankinta 1949

Ensimmäiset avustukset mm. Metsätyövoimatutkimus
(Heikinheimo)
Avustukset kämppäkirjastoihin

METSÄMIESTEN SÄÄTIÖ

Ulvilantie 23 B 13, 00350 Helsinki
Puh. (09) 5607 470, fax (09) 5607 4720
Internet: www.mmsaatio.fi
E-mail: risto.hyvarinen@mmsaatio.fi
armi.kanerva@mmsaatio.fi

